

การสื่อสารดิจิทัลกับการธำรงรักษาวัฒนธรรมหมอลำเรื่องต่อกลอน กรณีศึกษา คณะประถมนันเทิงศิลป์

Using Digital Communication Technology to Preserve the Thai Cultural Theatrical Arts “Moram Rueang To Klon” : Case Study of Prathombanterngsin

สันดุสิตธ์ บรวิงษ์ตระกูล*

Sandusit Browongtrakhul

โสภัทร นาสวัสดิ์

Sopat Nasawat

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

Dhurakij Pundit University

*sandusit.13@gmail.com

บทคัดย่อ

หมอลำเรื่องต่อกลอนเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ควรจะอนุรักษ์เพื่อให้ดำรงอยู่ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของสื่อและเทคโนโลยี การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลของแฟนคลับหมอลำเรื่องต่อกลอนคณะประถมนันเทิงศิลป์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยกลุ่มตัวอย่างได้แก่ แฟนคลับที่ใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจคณะประถมนันเทิงศิลป์ จำนวน 400 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของ Yamane ใช้วิธีการประมาณค่าสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า แฟนคลับคณะประถมนันเทิงศิลป์ส่วนใหญ่พบว่าเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 75.5 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.8 สถานภาพโสดคิดเป็นร้อยละ 47.3 ระดับการศึกษาปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 56.5 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนคิดเป็นร้อยละ 41.8 และรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือน 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.3 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า แฟนคลับที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจคณะประถมนันเทิงศิลป์ไม่แตกต่างกัน และแฟนคลับที่มีการเปิดรับสื่อเฟซบุ๊กแฟนเพจคณะประถมนันเทิงศิลป์เหมือนกันมีพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจคณะประถมนันเทิงศิลป์ไม่เหมือนกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การสื่อสารดิจิทัล การธำรงรักษาวัฒนธรรม หมอลำเรื่องต่อกลอน

Received: September 30, 2019

Revised: October 8, 2019

Accepted: December 24, 2019

Abstract

“Moram Rueang To Klon” theatrical arts is a traditional culture of the northeast of Thailand that should be preserved by using the current trend of social media and technology. The research aimed to study the behavior of the online members of the Prathombanternngsin fanclubs of Moram Rueang To Klon theatrical arts on social media. This quantitative research collected data from 400 questionnaires. The sample size was calculated using the Yamane comparison table and proportionate stratified random sampling method. The research instrument was a five-level rating scale questionnaire with a reliability of 0.98. The statistics used for data analysis were: frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, f-test, and Scheffe’s comparison of pairs.

The research found that the fanclubs of Molam Rueang To Klon theatrical arts of Prathombanternngsin were 75.5 percent. Male were aged between 31-40 years, 37.8 percent, 47.3 percent were single, 56.5 percent had bachelor degree level, 41.8 percent were employees of a private company, and had 37.3 percent an average income per person per month of 10,001–20,000 baht. The hypothesis test found that the members of different genders had different behaviors on the Prathombanternngsin Facebook fanpage. Also, fanclubs have exposure on the Prathombanternngsin Facebook fanpage. The relationship between the Prathombanternngsin and fanclubs was different at the statistically significant level of 0.05.

Keywords: digital communications, cultural preservation, Moram Rueang To Klon theatrical arts

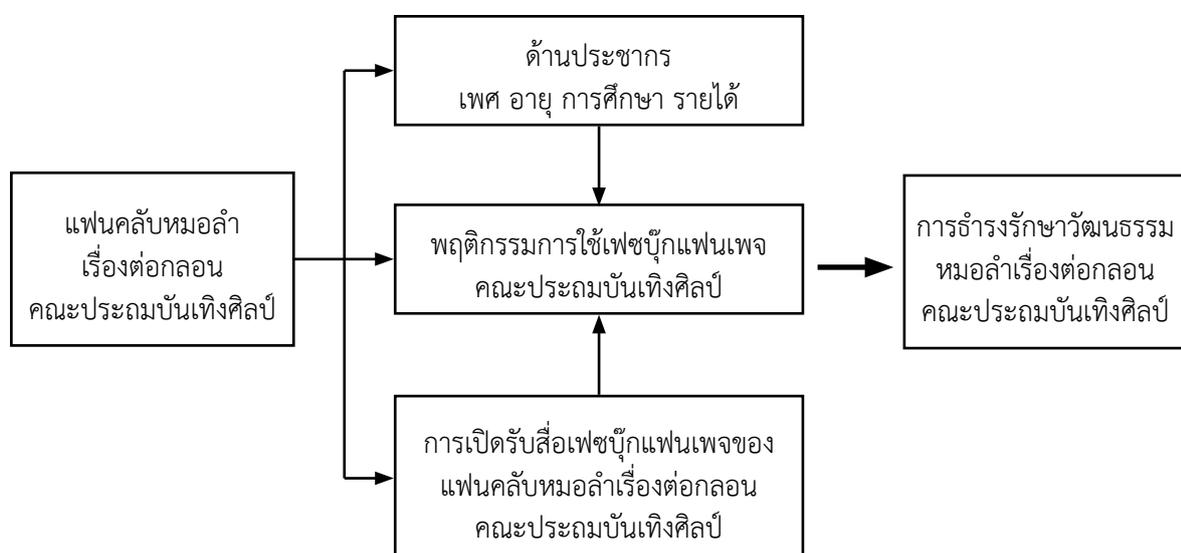
บทนำ

ตั้งแต่อดีตมนุษย์จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับการสื่อสารตั้งแต่เกิดจนตายที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากมนุษย์ไม่สามารถดำเนินชีวิตอยู่ตามลำพังโดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่นได้ เช่น ในสมัยก่อนการติดต่อสื่อสารหรือสื่อความหมายจะใช้อาณัติสัญญาณต่าง ๆ เช่น เสียงกลอง ควันไฟ เป็นต้น ต่อมามนุษย์รู้จักการขีดเขียนภาพบนผนังถ้าก็มีการสื่อความหมายโดยการเขียนภาพไว้ตามผนังถ้ำต่าง ๆ เช่น ภาพครอบครัว ภาพการล่าสัตว์ เป็นต้น และต่อมามนุษย์มีการประดิษฐ์คิดค้นตัวอักษรขึ้นมาใช้การติดต่อสื่อสารหรือสื่อความหมายก็ใช้ในลักษณะการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งลักษณะหลังนี้ทำให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น อาจจะทำให้กล่าวได้ว่าสังคมเราทุกวันนี้เป็นสังคมของข้อมูลข่าวสารคือข่าวสารต่าง ๆ เข้ามามีส่วนสำคัญหรือมีบทบาทในการดำรงชีวิตของมนุษย์เกือบทุกรูปแบบและการสื่อสารยังมีบทบาทและมีความสำคัญอย่างหนึ่งในการสืบทอดวัฒนธรรมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น หมอลำเรื่องต่อกลอนก็มีบทบาทด้านการสื่อสารให้ความรู้และเป็นสื่อกลางในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสาน

ปัจจุบันการสื่อสารเริ่มเข้าสู่ยุคสื่อดิจิทัลทำให้การสื่อสารมีการพัฒนามากขึ้น เพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสารมากขึ้นทำให้สามารถติดต่อได้ง่ายและเร็วขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Onnuam (2012) ได้กล่าวว่าการสื่อสารผ่านสื่อใหม่ทำให้บทบาททางการสื่อสารมีความเปลี่ยนแปลงด้วยการทำลายข้อจำกัดทางการสื่อสารจากเดิมที่ผู้รับสารจะต้องรอเวลาในการเผยแพร่เนื้อหาผ่านสื่อดั้งเดิมบทบาททางการสื่อสารของผู้รับสารอยู่ในลักษณะที่เป็นผู้ตาม แต่ด้วยคุณลักษณะของสื่อใหม่ที่เปิดโอกาสให้ผู้รับสารสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ตามความต้องการทั้งด้านเวลา สถานที่ รวมถึงความสนใจ ผู้รับสารสามารถเข้าถึงและแสวงหาข้อมูลด้วยตนเอง ทำให้บทบาทของผู้รับสารเป็นไปในลักษณะของการแสวงหาข้อมูลหรือเป็นผู้เลือกมากกว่าผู้ตาม หรือเรียกว่าเป็นผู้แสวงหรือเลือกข้อมูลที่โดยเสรี ผู้รับสารหรือกลุ่มแฟนคลับของหมอลำเรื่องต่อกลอนก็เช่นกันมีการเข้าถึงสื่อได้เร็วขึ้น เช่น Facebook และ YouTube เป็นต้น สื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้ทำให้กลุ่มแฟนคลับหมอลำเรื่องต่อกลอนเข้าถึงหมอลำเรื่องต่อกลอนได้ง่ายขึ้นสามารถดูออนไลน์ได้ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีด้านสื่อยุคดิจิทัลนั้นส่งผลให้หมอลำเรื่องต่อกลอนมีการพัฒนาเพื่อกลุ่มแฟนคลับของตนเองและเพื่อการปรับตัวให้ดำรงอยู่ได้ในยุคการสื่อสารดิจิทัล

จากข้อมูลการรายงานผลสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี พ.ศ. 2561 พบว่าจำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยต่อวันอยู่ที่ 10 ชั่วโมง 5 นาที และผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook อยู่ที่ร้อยละ 96.0 จากที่มาและความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การสื่อสารดิจิทัลเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมหมอลำเรื่องต่อกลอนนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เช่น เป็นสื่อพื้นบ้านของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นสื่อพื้นบ้านที่สามารถสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นเป็นการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น จึงเป็นเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาเรื่องการสื่อสารดิจิทัลกับการธำรงรักษาวัฒนธรรมหมอลำเรื่องต่อกลอน ผลการศึกษาที่ได้สามารถใช้เป็นแนวทางวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลของแฟนคลับหมอลำเรื่องต่อกลอนคณะประถมนันท์เทศบาลในการธำรงรักษาวัฒนธรรมหมอลำเรื่องต่อกลอน และคณะหมอลำเรื่องต่อกลอนสามารถนำผลวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ อันเป็นการนำไปสู่การพัฒนาลักษณะทางวัฒนธรรมและเกื้อกูลต่อสังคมเศรษฐกิจของประเทศชาติต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลของแฟนคลับหมอลำเรื่องต่อกลอนคณะประถมนันทิงศิลป์ ในการดำรงรักษาวัฒนธรรมหมอลำเรื่องต่อกลอน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมและการเปิดรับสื่อ

พฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมในทางบวกหรือในทางลบย่อมจะเกิดขึ้นได้กับทุกคนในทุกเวลาและทุกสถานการณ์ โดยพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเหล่านั้นและขณะนั้นจะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ ปัจจัยทางด้านสรีรวิทยาเป็นปัจจัยพื้นฐานทางชีวภาพของมนุษย์ เป็นสิ่งเร้าที่สำคัญตัวหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรม นับตั้งแต่พฤติกรรมอย่างง่ายตลอดจนพฤติกรรมที่ซับซ้อนในชีวิตประจำวันล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับระบบทางสรีระของมนุษย์ทั้งสิ้น เป็นปัจจัยเริ่มแรกที่วางรูปแบบของพฤติกรรม ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม ในชีวิตประจำวันมนุษย์ต้องเรียนรู้และพบสภาพสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตลอดจน สิ่งแวดล้อมใดที่ปรากฏเด่นชัดกับบุคคล สิ่งแวดล้อมนั้นจะทำหน้าที่เป็นสิ่งเร้ากระตุ้นให้บุคคลเกิดพฤติกรรมจะแตกต่างกันไปตามสภาพสิ่งแวดล้อม (Tharaphot & Dumrisuk, 2001)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกในการสื่อสาร

Hunt & Ruben (1993) ได้กล่าวว่าความต้องการทุกอย่างของมนุษย์ ทั้งความต้องการทางกายและใจ ทั้งความต้องการระดับสูงและความต้องการระดับต่ำ ย่อมเป็นตัวกำหนดการเลือกของมนุษย์ทัศนคติและค่านิยม โดยทัศนคติคือความชอบและความมีใจโน้มเอียงต่อเรื่องต่าง ๆ ค่านิยม คือ หลักพื้นฐานที่ยึดถือเป็นความรู้สึกที่ว่าควรจะทำหรือไม่ ควรทำอะไรในการมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและคน ซึ่งทั้งสองประการมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเลือกใช้สื่อมวลชน เช่นเดียวกับกลุ่มแฟนคลับคณะประถมนันทิงศิลป์ ที่มีลักษณะประชากรแตกต่างกันย่อมมีการเปิดรับสื่อเฟซบุ๊กแฟนเพจคณะประถมนันทิงศิลป์แตกต่างกันออกไปได้แต่การเปิดรับสื่อที่แตกต่างกัน เช่น จำนวนครั้งที่เข้าใช้ ระยะเวลาที่ใช้โดยเฉลี่ยต่อวัน สถานที่ดูเฟซบุ๊ก หรือช่วงเวลาที่ใช้ เป็นต้น

Khorpornprasert (2004) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้เฟซบุ๊กทุกวันโดยใช้มากกว่า 2 ชั่วโมงต่อครั้ง มักใช้เมื่อมีเวลาว่างและนิยมใช้ผ่านอุปกรณ์มือถือในด้านรูปแบบการใช้พบว่า ใช้สนทนากับเพื่อนและใช้เขียนแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนในโอกาสต่าง ๆ ส่วนการกดไลค์เอาใจเพื่อน การอัปโหลดรูปภาพต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การโพสต์ข้อความเล่าเรื่อง การติดตามข่าวประจำวัน การติดต่อสื่อสารกับเพื่อนเก่า การแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ และการสร้างอัลบั้มรูปมีการใช้อยู่ในระดับบ่อย ด้านประโยชน์ที่ได้รับมากที่สุดได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน

Suwannachote (2008) ได้กล่าวว่าคำว่า “Fans” เป็นกลุ่มที่ติดตามผลงานของสื่อมวลชนที่ขาดลักษณะทางสังคมและสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา รวมทั้งยึดติดกับเนื้อหาที่มีผู้นำเสนอ ถ้าเนื้อหาเปลี่ยนไปกลุ่มแฟนจะสลายได้ทันที คนส่วนใหญ่มักจะไม่ว่าตนเองอยู่ในกลุ่มนี้ และบางครั้งกลุ่มคนเหล่านี้ อาจได้รับแรงกระตุ้นจากสื่อหรือเป็นด้วยความสมัครใจที่จะรวมกลุ่มกันอย่างเป็นทางการ ส่วนคำว่า “Medium Audience” เป็นกลุ่มที่มีความจงรักภักดีต่อสื่อชนิดนั้นอย่างจริงจัง ซึ่งอาจเกิดจากแรงกระตุ้น

ของสื่อ เช่น การโฆษณาชวนเชื่อ ลักษณะของคนกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่ติดอยู่กับสถานีใดสถานีหนึ่งหรือช่องทางใดช่องทางหนึ่ง ติดหนังสือติดองค์กรหรือสื่อมวลชน โดยลักษณะของคนกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มแฟนที่ยาวนานไม่สลายง่าย

จากการการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลของแฟนคลับหมอลำเรื่องต่อกลอนคณะประถมนันเทิงศิลป์ในการดำรงรักษาวัฒนธรรมหมอลำเรื่องต่อกลอนต่อไป

สมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 แฟนคลับที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจ คณะประถมนันเทิงศิลป์ต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 แฟนคลับที่มีการเปิดรับสื่อเฟซบุ๊กแฟนเพจ คณะประถมนันเทิงศิลป์เหมือนกันมีพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจ คณะประถมนันเทิงศิลป์เหมือนกัน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ประโยชน์เชิงวิชาการ คือ สามารถนำผลวิจัยไปใช้ในการพัฒนาหมอลำเรื่องต่อกลอนและประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางการสื่อสารและการปรับตัวให้เข้ากับสื่อยุคดิจิทัล

2. ประโยชน์เชิงนโยบาย คือ ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลให้คณะหมอลำเรื่องต่อกลอน คณะประถมนันเทิงศิลป์และหมอลำเรื่องต่อกลอนคณะอื่น ๆ นำไปใช้ในการวางแผนพัฒนารูปแบบ เนื้อหาวิธีการนำเสนอในยุคสื่อดิจิทัล เพื่อก่อให้เกิดแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมหมอลำเรื่องต่อกลอนให้ดำรงอยู่

3. ประโยชน์ต่อสังคม คือ ผลการวิจัยทำให้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมหมอลำเรื่องต่อกลอนโดยเฉพาะกลุ่มแฟนคลับหมอลำเรื่องต่อกลอนใช้สื่อดิจิทัลในการสื่อสารเรื่องหมอลำ ทำให้วัฒนธรรมหมอลำเรื่องต่อกลอนสามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจ คณะประถมนันเทิงศิลป์เหมือนกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสื่อสารดิจิทัลกับการดำรงรักษาวัฒนธรรมหมอลำเรื่องต่อกลอน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลของแฟนคลับหมอลำเรื่องต่อกลอน คณะประถมนันเทิงศิลป์ในการดำรงรักษาวัฒนธรรมหมอลำเรื่องต่อกลอน

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือกลุ่มแฟนคลับของหมอลำเรื่องต่อกลอนคณะประถมนันเทิงศิลป์ปี พ.ศ. 2562 จำนวน 90,716 คน (Prathombanterngsin Fanpage, 2019) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบเจาะจงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ตามวิธีของ Yamane (1967)

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามทั่วไปแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มแฟนคลับ มีลักษณะเป็นคำถามแบบให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียวหรือหลายคำตอบ เพื่อทราบถึงตัวแปรอิสระที่กำหนดไว้ในการศึกษาคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือน

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเปิดสื่อเฟซบุ๊กแฟนเพจของแฟนคลับหมอลำเรื่องต่อกลอน คณะประถมนันท์ทิงศิลป์

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจ คณะประถมนันท์ทิงศิลป์ โดยคำถามในส่วนนี้มีลักษณะเป็น Likert's Rating Scale 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้ค่าระดับคะแนน ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับน้อยที่สุด

การแปลผลของพฤติกรรมพิจารณาจากค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ของ Best (2015) มีรายละเอียดดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับน้อยที่สุด

การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและการทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามเมื่อผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้วนำเสนอให้กับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากนั้นนำเครื่องมือไปตรวจสอบคุณภาพโดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มแฟนคลับหมอลำเรื่องต่อกลอนจำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนำแบบสอบถามมาทดสอบความเชื่อมั่น โดยวิธีของ Cronbach's Alpha ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปประมวลผลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปวิธีทางสถิติที่ใช้สำหรับงานวิจัยนี้คือ

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test f-test และค่าสหสัมพันธ์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างของตัวแปร

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลลักษณะประชากรของกลุ่มแฟนคลับหมอลำเรื่องต่อกลอนคณะประถมนันท์ทิงศิลป์ ส่วนใหญ่พบว่า เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 75.5 มีอายุระหว่าง 31–40 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.8 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 47.3 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 56.5 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 41.8 และรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือน 10,001–20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.3 ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลลักษณะประชากรของกลุ่มแฟนคลับหมอลำเรื่องต่อกลอน คณะประมณบัณฑิตศิลป์

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
• ชาย	302	75.5
• หญิง	98	24.5
2. อายุ		
• 20 – 30 ปี	114	28.5
• 31 – 40 ปี	151	37.8
• 41 – 50 ปี	99	24.8
• มากกว่า 50 ปี	36	9.0
3. สถานภาพ		
• โสด	189	47.3
• สมรส	162	40.5
• หม้าย/หย่าร้าง	49	12.3
4. ระดับการศึกษา		
• ต่ำกว่าปริญญาตรี	166	41.5
• ปริญญาตรี	266	56.5
• ปริญญาโท	8	2.0
5. อาชีพ		
• ข้าราชการ	42	10.5
• พนักงานรัฐวิสาหกิจ	86	21.5
• พนักงานบริษัทเอกชน	78	19.5
• ธุรกิจส่วนตัว	167	41.8
• นักเรียน/นักศึกษา	21	5.3
• อื่น ๆ	6	1.8
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
• ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	64	16.0
• 10,001 – 20,000 บาท	149	37.3
• 20,001 – 30,000 บาท	119	29.8
• 30,001 – 40,000 บาท	68	17.0

2. ผลจากการทดสอบสมมติฐาน

ข้อที่ 1 พบว่า แฟนคลับที่มีลักษณะประชากรต่างกันมีพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจ คณะประถมนับเทิงศิลป์ต่างกัน จากการทดสอบค่าความแปรปรวนของแฟนคลับจำแนกตามเพศพบว่า พฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจ คณะประถมนับเทิงศิลป์ มีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 แสดงว่าแฟนคลับที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจ คณะประถมนับเทิงศิลป์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับ Saksri (2007) ที่กล่าวว่า “Group Set” เป็นกลุ่มคนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันและไม่รู้ตัวว่ามีคนที่มีลักษณะความชอบที่คล้ายกัน จนกระทั่งสื่อเข้ามาเผยแพร่และทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างคนในกลุ่มและก่อให้เกิดกลุ่มใหม่ขึ้นโดยที่สื่อเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่มให้กับผู้รับสาร โดยผู้รับสารมีโอกาสที่จะเลือกรับสารหรือสื่อที่ตนคิดว่าเหมาะสมและถูกใจเพื่อเพิ่มคุณค่าในแง่ของสติปัญญากลายเป็นวัฒนธรรมของกลุ่ม ดังนั้นคำจำกัดความของคำว่า “แฟน” จึงถูกตั้งขึ้นมาว่าเป็นกลุ่มคนที่ชื่นชมและหลงใหลในความเป็นตัวตนของผู้ที่มีชื่อเสียงโด่งดัง และบรรดากลุ่มคนที่ชื่นชมเหล่านี้เช่นเดียวกับกลุ่มแฟนคลับหมอลำเรื่องต่อกลอนคณะประถมนับเทิงศิลป์ที่มีพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลที่เหมือนกัน เพื่อให้เข้าถึงหมอลำเรื่องต่อกลอนคณะที่ตัวเองชื่นชอบ นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับ Kaewthep (2009) ซึ่งกล่าวว่ากระบวนการวิเคราะห์การใช้และความพึงพอใจของผู้รับสารอาจถือได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษาบทบาทหน้าที่ของสื่อเพียงแต่ว่าแทนที่จะตอบคำถามว่าสื่อมีบทบาทหน้าที่ต่อสังคมอย่างไร ก็เปลี่ยนมาเป็นมุมมองของปัจเจกบุคคลว่า “คนแต่ละคนใช้สื่อเพื่อทำหน้าที่อะไรบ้าง” ดังนั้นกลุ่มแฟนคลับหมอลำเรื่องต่อกลอนคณะประถมนับเทิงศิลป์ใช้เพื่อการดำรงรักษาวัฒนธรรมอีสานและยังเป็นการพบปะเพื่อน ๆ อีกด้วย ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แฟนคลับที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจคณะประถมนับเทิงศิลป์แตกต่างกัน

พฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจ คณะประถมนับเทิงศิลป์	t	df	Sig.
	2.616	398	.009*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อที่ 2 แฟนคลับที่มีการเปิดรับสื่อเฟซบุ๊กแฟนเพจของแฟนคลับหมอลำเรื่องต่อกลอน คณะประถมนับเทิงศิลป์เหมือนกัน มีพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจของคณะประถมนับเทิงศิลป์เหมือนกัน สถิติที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์จะทดสอบด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพื่อหาความสัมพันธ์ โดยแสดงผลความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อเฟซบุ๊กแฟนเพจของแฟนคลับกับพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจคณะประถมนับเทิงศิลป์ พบว่า จำนวนครั้งที่เข้าใช้แฟนเพจคณะประถมนับเทิงศิลป์ ช่วงเวลาที่ใช้เหตุผลที่เข้าใช้ และเวลาการเป็นสมาชิก มีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 แสดงว่าแฟนคลับที่มีการเปิดรับสื่อเฟซบุ๊กแฟนเพจของแฟนคลับหมอลำเรื่องต่อกลอนคณะประถมนับเทิงศิลป์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจคณะประถมนับเทิงศิลป์แตกต่างกัน ในจำนวนครั้งที่เข้าใช้แฟนเพจคณะประถมนับเทิงศิลป์ ช่วงเวลาที่เข้าใช้ และเวลาการเป็นสมาชิก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แพนคลับที่มีการเปิดรับสื่อเฟซบุ๊กแฟนเพจคณะประถมนันเทิงศิลป์เหมือนกันมีพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจคณะประถมนันเทิงศิลป์เหมือนกัน

การเปิดรับสื่อเฟซบุ๊กแฟนเพจ	พฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจ	
	r	Sig.
• จำนวนครั้งที่เข้าใช้แฟนเพจคณะประถมนันเทิงศิลป์	.176	.000*
• ระยะเวลาที่ใช้โดยเฉลี่ยต่อวัน	.047	.352
• สถานที่ดูแฟนเพจคณะประถมนันเทิงศิลป์	.077	.125
• ช่วงเวลาที่ใช้	.179	.000*
• การรู้จัก	.079	.117
• เหตุผลที่เข้าใช้	.226	.000*
• เวลาการเป็นสมาชิก	.235	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า แพนคลับที่มีลักษณะประชากรแตกต่างกันมีการเปิดรับสื่อเฟซบุ๊กแฟนเพจคณะประถมนันเทิงศิลป์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกในการสื่อสาร Hunt & Ruben (1993) ได้กล่าวว่าความต้องการทุกอย่างของมนุษย์ทั้งความต้องการทางกายและใจ ทั้งความต้องการระดับสูงและความต้องการระดับต่ำย่อมเป็นตัวกำหนดการเลือกของมนุษย์ที่คนคิดและค่านิยม โดยที่คนคิดคือความชอบและความมีใจโน้มเอียงต่อเรื่องต่าง ๆ ค่านิยมคือหลักพื้นฐานที่ยึดถือเป็นความรู้สึกที่ว่าควรจะทำหรือไม่ ควรทำอะไรในการมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและคน ซึ่งทั้งสองประการมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเลือกใช้สื่อมวลชน เช่นเดียวกับกลุ่มแฟนคลับคณะประถมนันเทิงศิลป์ที่มีลักษณะประชากรแตกต่างกันย่อมมีการเปิดรับสื่อเฟซบุ๊กแฟนเพจคณะประถมนันเทิงศิลป์แตกต่างกันออกไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Khorpornprasert (2004) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กของนักศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้เฟซบุ๊กทุกวัน โดยใช้เวลามากกว่า 2 ชั่วโมงต่อครั้ง มักใช้เมื่อมีเวลาว่างและนิยมใช้ผ่านอุปกรณ์มือถือในทุกรูปแบบการใช้พบว่า ใช้สนทนากับเพื่อนและใช้เขียนแสดงความยินดีกับเพื่อนในโอกาสต่าง ๆ เป็นต้น

แฟนคลับที่มีลักษณะประชากรแตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจคณะประถมนันเทิงศิลป์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ Suwannachote (2008) ที่กล่าวว่าคนบางกลุ่มจะติดตามผลงานจากสื่อมวลชน มีการเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา และมองด้านเนื้อหาการนำเสนอมากกว่า ดังนั้นหากเนื้อหาเปลี่ยนไปกลุ่มคนเหล่านี้จะสลายไปเช่นกัน ซึ่งแตกต่างจากกลุ่ม Medium Audience ที่มีความจงรักภักดีต่อสื่อหรือต่อองค์กร มักจะอยู่อย่างยาวนานและไม่สลายง่าย ดังนั้น คณะประถมนันเทิงศิลป์นั้นยังเป็นคณะหมอลำเรื่องต่อกลอนที่ได้รับความนิยมในเวลาจากแฟนคลับกลุ่มนี้เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรนำผลวิจัยไปใช้ในการพัฒนาหมอลำเรื่องต่อกลอนและประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางการสื่อสารและการปรับตัวให้เข้ากับสื่อยุคดิจิทัล

1.2 ควรนำผลการวิจัยไปสร้างคุณค่าของวัฒนธรรมหมอลำเรื่องต่อกลอน โดยเฉพาะกลุ่มแฟนคลับหมอลำเรื่องต่อกลอนใช้สื่อดิจิทัลในการสื่อสารเรื่องหมอลำ ทำให้วัฒนธรรมหมอลำเรื่องต่อกลอนสามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาแฟนคลับหมอลำเรื่องต่อกลอนตั้งแต่สองคณะขึ้นไปเพื่อเปรียบเทียบการเปิดรับสื่อและพฤติกรรมการใช้สื่อของกลุ่มแฟนคลับ

References

- Best, J. W. (1997). **Research in Education**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Hunt, T. & Ruben, B. D. (1993). **Mass Communication: Producers and Consumers**. New York: HarperCollins College Publishers.
- Kaewthep, K. (2009). **Mass Communication: Educational Theories and Guidelines**. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Khorpornprasert, B. (2004). The Behavior and Impacts of Using Facebook of University Students in Bangkok. *Romphruek Journal, Krirk University*, 32(2), 1-24.
- Onnuam, W. (2012). The Communication Phenomenon in Digital Age. *APHEIT Journal*, 18(2), 212-220.
- Prathombanterngsin Fanpage. (2019). **Prathombanterngsin**. Retrieved from <http://www.facebook.com/groups/515882198498565>.
- Suksri, O. (2007). **Communication on Website for Identity Construction and Sign of Foreign Football Fanclub: A Case Study Red Army Fan Club**. Department of Information Communication, Faculty of Arts, Graduate School, Dhurakij Pundit University.
- Suwannachote, P. (2008). **Communication, Parasocial Interaction and Pro-social Value Learning of Korean Star Singers' Fanclub**. Department of Public Relations, Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University.
- Tharaphot, T. & Dumrisuk, S. (2001). **Human Behavior and Self Development**. Bangkok: Thipayawisut.
- Yamane, T. (1967). **Statistics: An Introductory Analysis**. New York: Harper and Row.